

17. október 2022

Efni: Umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um 74. mál á 153. löggjafarþingi

Innheimtulög (leyfisskylda o.fl.)

Eins og kemur fram í greinargerð með frumvarpi þessu er það samið að tilstuðlan Hagsmunasamtaka heimilanna. Með frumvarpinu er stefnt að því að fella öll innheimtufyrirtæki undir sömu lagareglur er varða leyfisskyldu og eftirlit, óháð persónulegri stöðu endanlegra eigenda þeirra. Þannig er ætlunin að tryggja betur jafnræði og efla réttaröryggi neytenda á fjármálamarkaði.

Á 150. löggjafarþingi var frumvarp um breytingu á lögum um neytendalán vegna svokallaðra smálána samþykkt á Alþingi. Af því tilefni vilja samtökin vekja athygli á því að frumvarp þetta er mikilvægur liður í því að stemma stigu við ólögmætri innheimtu lána með óhæfilegum kostnaði, með því að fella öll innheimtufyrirtæki undir leyfisskyldu og eftirlitsheimildir Fjármálaeftirlitsins.

Þá kom fram í álit meirihluta efnahags- og viðskiptanefndar á þskj. 718. í 223. máli á 150. löggj. að vinna væri í gangi í dómsmálaráðuneyti og fjármála- og efnahagsráðuneyti við að að skýra betur reglur um starfsemi löginneimtuaðila og eftirlit með starfseminni. Meirihlutinn hvatti til að þeirri vinnu yrði hraðað eins og kostur er og frumvarp lagt fram á vorþingi, en það hefur ekki enn gerst.

Af þessu tilefni benda Hagsmunasamtök heimilanna á að þau helstu atriði sem samtökin telja þurfa að skerpa á í innheimtulögum koma nú þegar fram í því frumvarpi sem hér um ræðir. Við þinglega meðferð málsins væri eðlilegt að leita umsagnar menningar- og viðskiptaráðuneytisins sem frum- og milliinnheimta peningakrafna heyrir undir, en frumvarpið nær þó ekki yfir löginneimtu, sem fellur utan gildissviðs innheimtulaga skv. 2. málsl. 2. mgr. sbr. 1. mgr. 1. gr. þeirra laga.

- o -

Virðingarfyllt,
f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna,

Guðmundur Ásgeirsson

Guðmundur Ásgeirsson, varaformadur@heimilin.is

Efnahags- og viðskiptanefnd
Skrifstofa Alþingis, nefndarsvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 10. mars 2023

Umsögn Neytendasamtakanna um frumvarp til laga um breytingu á innheimtulögum nr. 95/2008, 74. mál.

Neytendasamtökin vísa í tölvupóst frá nefndarsviði Alþingis dags 24. febrúar sl. þar sem samtökunum var gefinn kostur á að skila inn umsögn um framangreint frumvarp.

Neytendasamtökin eru þeirrar skoðunar að að eftirlit með frum- og milliinnheimtustarfsemi eigi allt að vera á sömu hendi, þ.e. hjá Fjármálaeftirlitinu óháð því hver það er sem sér um innheimtuna. Byggist sú skoðun fyrst og fremst á því að eftirlit með innheimtustarfsemi verður að vera raunhæft og virkt.

Í dag er staðan þannig að innheimtufélög í eigu lögmanna eru að nafninu til undir eftirliti Lögmannafélags Íslands (LMFÍ). Neytendasamtökin geta fullyrt að eftirlit LMFÍ með innheimtufélögum í eigu lögmanna er gagnslaust og úrræðin bitlaus. LMFÍ framkvæmir ekki frumkvæðisrannsóknir og hefur ekki valdheimildir til að stöðva innheimtu sem brýtur gegn lögum. Telji einhver á sér brotið er eina úrræði viðkomandi að senda kvörtun til úrskurðarnefndar lögmanna og rökstyðja mál sitt gegn lögmanni líkt og um málflutning sé að ræða. Þar er stórfelldur aðstöðumunur kvartanda sem jafnan er leikmaður, annars vegar og þess sem kvartað er yfir, sem jafnan er félagsmaður í Lögmannafélaginu og ætti að hafa yfirburðarþekkingu á lögum og reglum sem gilda. Komist úrskurðarnefndin að þeirri niðurstöðu að lögmaður hafi brotið gegn innheimtulögum, á sá sem sendi málið fyrir nefndina, á hættu að vera stefnt af hálfu lögmansins til ógildingar úrskurði nefndarinnar eins og dæmi sýna. Þess utan telja Neytendasamtökin ófært að félagasamtökum sé gert að hafa eftirlit með eigin félagsmönnum og að félagasamtökum sé yfirhöfuð falið svo mikilvægt eftirlitshlutverk. Þar ræður að ekki er einungis um raunverulega hættu á frændhygli að ræða, heldur getur ásýndin um mögulega frændhygli valdið álitshnekki.

Eins og farið er yfir í greinargerð með frumvarpinu voru með lögum 55/2018 gerðar breytingar á innheimtulögum til að bregðast við áliti umboðsmanns Alþingis nr. 8302/2014. Þær breytingar sem gerðar voru komu hins vegar ekki til móts við athugasemdir umboðsmanns, þvert á móti, og því hefur löggjafavaldið enn ekki farið að tilmælum umboðsmanns frá árinu 2014.

Á undanförnum árum hafa Neytendasamtökin orðið ápreifanlega vör við mikinn skort á raunhæfu eftirliti með innheimtustarfsemi, sem hefur haft alvarlegar afleiðingar í för með sér. Neytendur sem telja á sér brotið geta í raun ekki leitað réttar síns með góðu móti falli innheimtufyrirtæki utan eftirlits Fjármálaeftirlitsins. Það getur leitt til þess að innheimtustarfsemi sem ekki er í samræmi við lög fær liðist með tilheyrandi skaða fyrir skuldara.

Athugasemdir við 1. gr.

Í 1. gr. frumvarpsins er lögð til sú breyting á 2. mgr. 3. gr. innheimtulaga að lögaðilar í eigu lögmanna eða lögmansstofa falli ekki lengur undir undanþágu ákvæðisins. Neytendasamtökin telja að breytingin kunni að stemma stigu við að lögaðilum sé sérstaklega komið á fót til að stunda innheimtustarfsemi er fellur utan eftirlits FME. Líkt og Neytendasamtökin greindu frá í fyrri umsögnum um sama mál bar hvað mest á slíkri fléttu í tengslum við innheimtu smálána. Fagna samtökin þessari tillögu og telja hana skref í rétta átt.

Athugasemdir við 2. gr.

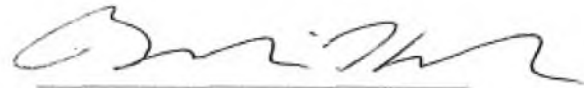
Í 2. gr. frumvarpsins eru lögð til breyting er lýtur að upplýsingagjöf innheimtuaðila er kemur að úrskurðar- og réttarúrræðum ef upp kemur ágreiningur milli innheimtuaðila og skuldara. Samtökin eru sammála því að innheimtuaðila beri að upplýsa skuldara um þau úrræði er standa til boða til að leysa úr ágreiningsefni sem slíku en telja þó mikinn skort á raunhæfum úrræðum í þessum efnum til að leysa úr einkaréttarlegum ágreiningi á þessu sviði utan dómstóla.

Neytendasamtökin styðja umrætt frumvarp sem felur í sér löngu tímabæra breytingu sem væri til mikilla bóta fyrir neytendur og leggja til að það verði samþykkt.

Virðingarfyllst f. h. Neytendasamtakanna,

Einar Bjarni Einarsson, lögfr.

Breki Karlsson, formaður

13. mars, 2023

Tilv.: 2302126

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á innheimtulögum, nr. 95/2008, (leyfisskylda), 153. löggjafarþing, 74. mál.

Með tölvupósti dags. 24. febrúar 2023 óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um ofangreint frumvarp til laga um breytingu á innheimtulögum, nr. 95/2008, með síðari breytingum (leyfisskylda). Um er að ræða að mestu leyti endurflutt frumvarp frá 149., 150., 151. og 152. löggjafarþingi (77. mál). Seðlabankinn hefur áður komið á framfæri athugasemdum um frumvarpið í umsögnum sínum dags, 11. mars 2020, 9. mars 2021 og 21. mars 2002 (150. löggjafarþing, 158. mál og 151. löggjafarþing, 162. mál og 152. löggjafarþing, 77. mál).

Með frumvarpinu er í 1. gr. lögð til sú breyting á 2. mgr. 3. gr. laga nr. 95/0228 að í stað orðanna „lögmannsstofur og lögaðilar sem eru að öllu leyti í eigu eins eða fleiri lögmanna eða lögmannsstofa, svo og“ komi: og lögmannsstofur. Einnig er í 3. gr. frumvarpsins lögð til sú breyting á 2. mgr. 15. gr. laganna að ákvæðinu verði breytt til samræmis við þá breytingu sem lögð er til í 1. gr. frumvarpsins, þannig að tilvísun til lögaðila í eigu lögmanna, annarra en lögmannsstofa, falli brott.

Fram kemur í greinargerð að með frumvarpinu sé lögð til skýrari aðgreining á milli fyrirtækja með lögmannshjónustu sem aðalstarfsemi og fyrirtækja sem hafa innheimtu fyrir aðra sem aðalstarfsemi og tekin verði af öll tvímæli um starfsleyfisskyldu hinna síðarnefndu án tillits til eignarhalds. Einnig segir í greinargerð að með lögum nr. 55/2018, sem breyttu innheimtulögum nr. 95/2008, hafi því markmiði ekki verið náð að taka af öll tvímæli um það hvaða félög heyri undir eftirlit fjármálaeftirlitsins og hvaða félög heyri undir eftirlit Lögmannafélags Íslands.

Seðlabanki Íslands bendir á að samkvæmt innheimtulögunum sé það skýrt að lögaðilar í eigu lögmanna eða lögmannsstofa heyri undir eftirlit Lögmannafélags Íslands og getur Seðlabankinn því ekki fallist á þá staðhæfingu í greinargerð með frumvarpinu að enn sé uppi sú staða að félög í eigu lögmanna lúta hvorki eftirliti fjármálaeftirlitsins né Lögmannafélags Íslands, þar sem eingöngu lögmenn eru í félagatali þess, en engin félög. Enn fremur bendir Seðlabankinn á að samkvæmt 2. mgr. 2. gr. reglna nr. 981/2016 um framkvæmd eftirlits með innheimtustarfsemi, sé

lögáðilum, sem að öllu leyti eru í eigu lögmanns/lögmannna, eða lögmannsstofa heimilt að stunda innheimtu án innheimtuleyfis að því skilyrði uppfylltu að starfsemin falli undir eftirlit úrskurðarnefndar lögmannna.

Þá er bent á að samkvæmt 3. mgr. 19. gr. laga nr. 77/2008 um lögmennt er lögmönnum heimilt að stofna félag um rekstur sinn og að 1. mgr. 19. gr. laganna heimilur lögmönnum að reka útibú frá skrifstofu sinni með því að fela öðrum lögmanni í þjónustu sinni að veita því forstöðu. Slíkt útibú myndi því áfram heyrast undir eftirlit Lögmannafélags Íslands.

Virðingarfyllt,

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Björk Sigurgísladóttir
framkvæmdastjóri
háttsemiseftirlits

Guðrún Finnborg Þórðardóttir
forstöðumaður
skrifstofa bankastjóra